

УДК 631.95

ВИВЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УМОВАХ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ю. І. Скляренко¹, к. с.-г. н., завідувач лабораторії тваринництва та кормовиробництва,
І. П. Іванкова², аспірант, *Т. О. Чернявська³*, к. с.-г. н., доцент кафедри біохімії та біотехнології
Sklyrenko9753@ukr.net

¹Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН, Сумська обл., с. Сад

²Інститут розведення і генетики тварин ім. М. В. Зубця НААН, Київська обл., с. Чубинське

³Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Одним з ефективних напрямів розвитку тваринництва є розведення бажаного типу худоби, який вдало поєднує високу продуктивність і пристосованість до природно-кліматичних умов регіону. Екологія тварин, попри доступність для досліджень, мало вивчена (дослідження виконані здебільшого в рамках зоотехнічних програм).

Метою роботи є виявити особливості ВРХ регіону і на їх основі обґрунтувати необхідність розробки рекомендацій з ефективного розміщення різних порід.

Робота виконана на основі аналізу літературних джерел, звітів з бонітування тварин молочних порід. Як об'єкти досліджень взяті найбільш численні породи ВРХ, які розводять в регіоні — українські чорно-ряба (УЧРМ) та червоно-ряба (УЧерМ) молочні, сментальська і бура худоба.

Вибір тварин, адаптованих до місцевих умов утримання, значно зменшує ризики, пов'язані з проблемами здоров'я. Особливо важливою при цьому є здатність тварин адаптуватися до екстремальних кліматичних умов, якості кормів, ураження місцевими паразитами, їх стійкість до ендемічних захворювань. В останні роки для підвищення продуктивного потенціалу корів широко застосовували бугаїв-плідників голштинської породи (для створення УЧРМ та УЧерМ порід). Стан популяції УЧРМ та УЧерМ порід Сумського регіону характеризується перш за все наявністю значної частки тварин з високим відсотком спадковості (понад 93,5 %) голштинської породи. Як відомо, надмірне використання антибіотиків на фермах призводить до виникнення та поширення бактерій, стійких до антибіотиків (Шацьких В. В., Палапа Н. В., 2016). Тому загальновідома тенденція, що помісні по голштині тварини поступаються місцевій породі за активністю клітинних і гуморальних факторів імунного захисту, особливо за бактерицидною і комплементарною активностями сироватки крові, вмісту альфа-, бета- і гама-глобулінів, набуває актуальності щодо вибору породи для розведення (Вінничук Д. Т., 1996). Місцева порода — лебединська, поголів'я якої скоротилося впродовж останніх років, та нова українська бура молочна порода (УБМ), створена на її основі, мають унікальні господарсько корисні ознаки, серед яких — адаптованість до місцевих, господарських та кормових умов, витривалість та стійкість проти захворювань, що, на нашу думку, є важливим фактором екологічної безпеки. А збереження біологічного різноманіття — один із головних елементів охорони навколишнього середовища. Збереження і відновлення локальних порід має важливе значення як для економіки, так і для екології. Зникнення аборигенних порід призводить до збіднення біологічного різноманіття сільськогосподарських тварин, а це є втратою цінного генофонду для селекції й створення нових порід та зростаючою тенденцією деградації пасовищ. Ця проблема надзвичайно актуальна, що відображено в багатьох програмах: ФАО, ЮНЕП. За комплексом показників молоко корів УБМ породи має вищу біологічну цінність білка порівняно з УЧРМ. Встановлено, що тварини лебединської породи переважають за масовою часткою жиру (4,2 %), білка (3,35 %) і казеїну (2,72 %) корів УЧРМ породи, відповідно, на 0,4, 0,07 і 0,20 %. За амінокислотним складом сир від сментальських корів поступався сиру від лебединських (Р. І. Чумель, 2004; Приходько М. Ф., 2009).

При розміщенні порід ВРХ в Сумській області необхідно враховувати екологічні особливості і ступінь пристосованості їх до місцевих умов. Необхідно приділити увагу збереженню генофонду лебединської породи як фактору екологічної безпеки.